

Cała szkoła czyta (rozwijanie kompetencji czytelniczych)

Lubelskie Samorządowe Centrum
Doskonalenia Nauczycieli Oddział
w Białej Podlaskiej

Opracowanie metodyczne: konsultanci LSCDN

Program szkolenia

1. Kompetencje czytelnicze.
2. Czytanie jako proces interaktywny
3. Książka w wieku przedszkolnym i w młodszym wieku szkolnym
4. Zachęcanie uczniów do czytania
5. Czytanie i rozumienie na przedmiotach matematyczno-przyrodniczych
6. Dobre praktyki
7. Rozwijanie zainteresowań czytelniczych dzieci i młodzieży we współpracy z Biblioteką Pedagogiczną w Białej Podlaskiej

Kierunki polityki oświatowej

- 2015/2016 – Rozwijanie kompetencji czytelniczych oraz upowszechnianie czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży.
- 2016/2017 - Upowszechnianie czytelnictwa, rozwijanie kompetencji czytelniczych wśród dzieci i młodzieży.

NARODOWY
PROGRAM
ROZWOJU
CZYTELNICTWA

Rekomendacja MEN i BN - przykłady

- **Rozpoczynanie dnia** (codziennie na pierwszej lekcji nauczyciel czyta przez 15 minut.
- **Przerwa na lekturę** – w całej szkole lub w pojedynczej klasie ustalenie raz w tygodniu (i ściśle przestrzeganie) 15 minut podczas lekcji (nie przerwy), podczas których każdy w szkole (dyrekcja, nauczyciele i pozostały personel szkoły oraz, oczywiście, uczniowie) ma za zadanie sięgnąć po dowolnie wybraną przez siebie książkę.
- **Obowiązkowe zajęcia** głośnego czytania.
- Współpraca z rodzicami.
- Wykorzystanie aktywizujących metod i technik nauczania.
- Wycieczki śladami autorów książek.
- Czytający nauczyciele.

Kompetencje- definicje

- Kompetencje określane jako zakres czyjejs wiedzy, umiejętności lub odpowiedzialności.

Słownik języka polskiego PWN, Warszawa 1994

- „Kompetencja jest wyposażeniem osoby, jest umiejętnością wyższego rzędu. Być kompetentnym to nie tylko umieć coś zrobić, ale doskonale rozumieć, dobrze sobie z czymś radzić.„

[Cytat z materiałów programu "KREATOR"]

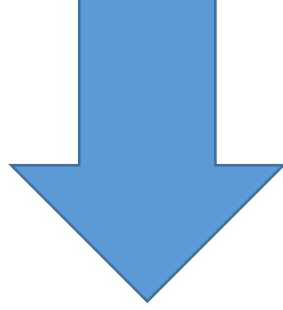
Najważniejsze umiejętności określone w szkole podstawowej i gimnazjum

1) czytanie – rozumiane zarówno jako prosta czynność, jak i jako umiejętność rozumienia, wykorzystywania i przetwarzania tekstów w zakresie umożliwiającym zdobywanie wiedzy, rozwój emocjonalny, intelektualny i moralny oraz uczestnictwo w życiu społeczeństwa;

Umiejętności w zakresie czytania:

- **rozumienie czytanego tekstu literackiego i użytkowego**
- ciche czytanie ze zrozumieniem,
- czytanie szybkie,
- czytanie na głos,
- czytanie na poziomie sensomotorycznym- technika czytania,
- czytanie przygotowujące do czytania z podziałem na role i do uczenia się na pamięć,
- czytanie poezji,
- czytanie krytyczne- interpretacja, ocena bohatera, nastroju,
- czytanie twórcze- swobodne formułowanie myśli na temat tekstu,
- umiejętność odczytywania informacji z map, wykresów, planów, schematów, rysunków, diagramów.

- odbiór różnych dziedzin sztuki (sztuka malarska, filmowa, fotograficzna...),
- znajomość terminologii związanej ze światem kultury, sztuki, literatury,
- rozumienie poleceń słownych i pisanych,
- odczytywanie i rozumienie instrukcji, opisów, zadań,
- rozumienie znaków symbolicznych,
- twórczość własna w oparciu o czytane teksty.

Wspomaganie umiejętności czytelniczych

- Realizację takich umiejętności powinna wspomagać dobrze wyposażona biblioteka szkolna, dysponująca aktualnymi zbiorami, zarówno w postaci księgozbioru, jak i w postaci zasobów multimedialnych.
- Nauczyciele wszystkich przedmiotów powinni odwoływać się do zasobów biblioteki szkolnej i współpracować z nauczycielami bibliotekarzami w celu wszechstronnego przygotowania uczniów do samokształcenia i świadomego wyszukiwania, selekcjonowania i wykorzystywania informacji.

Biblioteka

Co to jest czytanie?

Co rozumiemy przez pojęcie czytania?

- Pojęcia czytania używa się w wielu różnych znaczeniach:
    - ***jako procesu*** czyli etapów nabywania umiejętności czytania ,
    - ***jako aktu działania*** (co się dzieje w umyśle w momencie odczytywania czegoś),
    - ***jako umiejętności*** (co składa się na tę umiejętność)
czyli:
- czytanie to pewien rodzaj sprawności językowych człowieka służący pośredniej komunikacji werbalnej.

Co rozumiemy przez pojęcie czytania?

- Czytanie to czynność i umiejętność zdobywana w początkowym okresie kształcenia, będąca podstawą dalszego uczenia się.

Co rozumiemy przez pojęcie czytania?

- Istota czytania jest ściśle związana z użytecznością tej umiejętności dla człowieka,

stąd definicja czytania,

która obejmuje:

- rozpoznawanie symboli graficznych i fonetycznych oraz odtwarzanie ich formy;
- rozpoznawanie znaczeń tych znaków, kojarzenie ciągów tych znaków, kojarzenie znaczenia utworzonych ciągów;
- ocenę wartości rozpoznawanych znaczeń, odniesienie ich do własnego doświadczenia oraz ocenę w kontekście tego doświadczenia.

Wynika stąd,

że czytać umie ta osoba, która rozumie całość tekstu i potrafi wyłonić jego główną myśl, ideę oraz zdobędzie umiejętność czytania

„między wierszami”

czytanie „między wierszami” to inaczej druga warstwa tekstu.

Warstwy czytania

- Czytanie obejmuje trzy warstwy:
  - pierwsza to, sprawność samego czytania, czyli szybkość czytania;
  - druga dotyczy zrozumienia czytanych treści;
  - trzecia to zapamiętywanie treści.

Czytanie w ujęciu lingwistycznym i psychologicznym

- Czynność czytania możemy rozpatrywać
  - w znaczeniu : **lingwistycznym**-
rozpoznawanie znaków;
  - w znaczeniu **psychologicznym**: zapoznanie się z treścią, rozumienie myśli zawartych w tekście.

Poglądy lingwistów

- Z punktu widzenia lingwistyki czytanie jest tworzeniem „dźwiękowej formy słowa” na podstawie jego obrazu graficznego.
- Osobą, która dobrze czyta, będzie ten, kto utworzy prawidłową formę dźwiękową każdego słowa na podstawie jego symbolu graficznego, a wskaźnikiem umiejętności czytania jest przetwarzanie słów pisanych na mówione.
- Lingwistyka pomija w czytaniu kwestię zrozumienia tekstu.
- Wśród pedagogów opowiadających się za podejściem lingwistycznym przeważa pogląd, że podczas nauki czytania należy eksponować technikę nie wnikając w treść, która wręcz rozprasza uwagę dziecka.
- W polskiej literaturze podejście takie reprezentuje Teresa Poznańska i Halina Meterowa

Podójście psychologiczne

- kładzie nacisk na rozumienie czytanych tekstów,
- przedstawiciele tego podejścia przeciwstawiają się oddzielaniu techniki czytania od rozumienia, argumentując, że czytanie nie jest zwykłą czynnością, ale należy do podstawowych środków komunikacji społecznej, ułatwia porozumiewanie się ludzi, jest przekąźnikiem doświadczeń między pokoleniami.....
- zwolennicy podejścia psychologicznego (Janina Malendowicz, Ryszard Więckowski, Maria Tyszkowa, Irena Styczek)
  - wyróżniają trzy etapy uczenia się czytania, często określaných jako **wymiary czytania**.

Wymiary czytania

Wymiary te określono jako:

1. **Techniczny** – odpowiadający tzw. technice czytania
2. **Semantyczny** – odpowiadający temu, co w dydaktyce określa się mianem czytania ze zrozumieniem
3. **Krytyczno-twórczy** – odpowiadający umiejętności czytania zarówno krytycznego jak i twórczego, ustosunkowania się do tekstu, oceny czytanych treści

Czytanie krytyczno- twórcze czyli umiejętność interpretacji tekstu

- Czytanie krytyczno- twórcze dotyczy interpretacji tekstu, czyli odbioru na głębszym poziomie niż percepcyjny;
- **Istotą tego wymiaru czytania jest rozumienie znaczeń ukrytych w tekście, odgadywanie myśli autora;**
- Czytanie krytyczne oznacza, że wszystko co przeczytaliśmy poddajemy **surowej ocenie, poszukujemy ważnego materiału, oceniamy zawarte w nim dane, identyfikujemy źródła, porównujemy stopień wiarygodności tych źródeł;**

Czytanie twórcze

- Czytanie twórcze jest **najwyższą formą czytania**.
- Czytanie twórcze uruchamia wyobraźnię czytelnika.
- Krytycyzm i twórczość to indywidualne cechy dziecka/ucznia, aby je rozwinąć trzeba stworzyć różne rodzaje sytuacji:
  - stosowanie pytań otwartych,
  - stosowanie różnych sposobów czytania, zależnie od okoliczności,
  - pisanie swobodnych tekstów na dany temat,
  - analiza utworów literackich,
  - gry dramatyczne, mimiczne,
  - wymyślanie podpisów do obrazków,
  - inscenizacje.....

Czytanie

Czytanie najkrócej rzecz ujmując, jest to zdolność rozumienia mowy ludzkiej zakodowanej w znakach pisma

Elementy składające się umiętność czytania

- Znajomość znaków języka pisanego.
- Umiejętność rozszyfrowania lub tłumaczenia znaków.
- Zdolność ujmowania przy jednorazowym spojrzeniu na tekst napisany coraz większej liczby znaków graficznych (krótkich wyrazów, dłuższych wyrazów, zdań....)

Cechy dobrego czytania

- płynność (czytanie całościowe bez literowania gaskowania, podziału na sylaby);
- poprawność (dokładne wymawianie wszystkich głosek, uwzględnienie znaków przestankowych);
- biegłość (indywidualne tempo czytania);
- wyrazistość (czytanie „z uczuciem”).

Typy czytania

1. Czytanie powierzchowne
2. Czytanie szybkie
3. Czytanie z szybkością normalną

**W zależności co czytasz
i w jakim celu to czynisz -**

trzeba być elastycznym przy
wyborze tempa czytania!

Etapy czytania

Narodowy Komitet do Spraw Czytelnictwa przy
Towarzystwie Badań nad kształceniem (USA)
wyróżnia 6 etapów rozwoju umiejętności czytania

1. Etap poprzedzający naukę czytania trwający do rozpoczęcia klasy I
2. Etap początkowego czytania- kl. I
3. Początkowy etap samodzielnego czytania- kl. II
4. Etap przejściowy – kl. III i początki kl. IV
5. Etap średniej lub niskiej dojrzałości w czytaniu kl.IV i kl. V
6. Etap zaawansowanego czytania – od zakończenia

Po co nam czytanie?

Bez umiejętności czytania nie jest możliwe funkcjonowanie we współczesnym świecie. Dzięki niemu zdobywamy i uzupełniamy wiadomości. Podstawowa umiejętność współczesnego człowieka to umiejętność uczenia się (nauka trwa przez całe życie) .

19 milionów Polaków
(od 15 roku życia)
nie przeczytało nawet
fragmentu książki.

- „Czytanie, pisanie należą do podstawowych warunków koniecznych do bycia aktywnym członkiem społeczeństwa. Czytanie i pisanie są także umiejętnościami nieodzownymi do korzystania z nowych systemów komunikacyjnych”.

wytyczne IFLA/UNESCO

Konteksty czytania

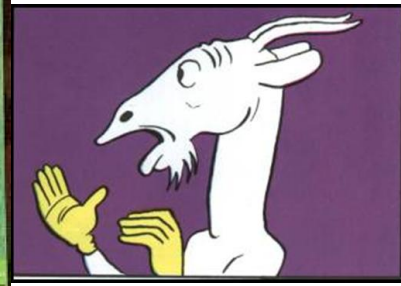
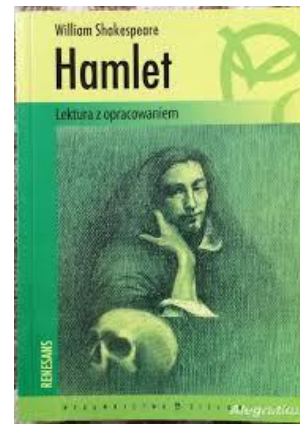

1. Czytanie w celach literackich
2. Czytanie dla informacji
3. Czytanie w celu wykonania zadania

Czytanie w celach literackich

- Wymaga od czytelnika przemyślenia, przestudiowania zawartych zagadnień, wątków zdarzeń, usytuowania fabuły, problemów oraz stylu i języka.
- Przewidywania zdarzeń, analizowania wydarzeń, konsekwencji tych wydarzeń
- Analiza języka i struktury tekstu.
- Czytelnik rozważa intencje, opinie autora (odnosi się do postępowania bohatera, rozważa jego czyny, ocenia jego postępowanie).

TEKSTY: powieści, opowiadania, mity, wiersze, sztuki, legendy.....

Czytanie w celu zdobycia informacji

- Teksty informacyjne różnią się od tekstów literackich sposobem przedstawiania informacji oraz budową.
- Teksty informacyjne mogą zawierać mocno wyróżnioną czcionką nagłówki, ważne informacje, mogą zawierać ilustracje, wykresy....
- Jednak można zauważyć cechę wspólną między tekstami literackimi i informacyjnymi.

w obydwu przypadkach czytelnik analizuje i interpretuje tekst, po czym dochodzi do pewnych wniosków

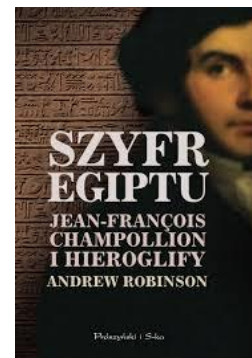
TEKSTY: autentyczne teksty w postaci artykułów z czasopism, przemówienia, eseje, teksty z podręczników

Elementy ułatwiające korzystanie z publikacji naukowych

- Wprowadzające do tekstu:
dedykacja – motto; wstęp, przedmowa, od autora, od redakcji, biografia, adnotacja, postowie.
- Poszerzające:
przypisy, odsyłacze, bibliografie, aneksy, dokumenty towarzyszące (mapy, plany, taśmy, kasety, CD).
- Ułatwiające korzystanie z tekstu głównego:
  - indeks – skorowidz, spis treści, słownik, mapy objaśnienia skrótów, nota wydawcy, errata;
  - pozatekstowe źródła informacji: wykresy, tabele, zdjęcia, ilustracje

Czytanie w celu wykonania zadania

- Od czytelnika wymaga się znalezienia konkretnych informacji i wykonania ich w sposób określony w zadaniu.

TEKSTY: praktyczne teksty, jak
instrukcje, przepisy, mapy,
wykresy, procedury szkolne
rozkłady jazdy, gwarancje.....

Rozmowa z uczestnikami konferencji

Jakie czynniki mają wpływ na szybkość czytania?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Czynniki wpływające na szybkość czytania

- **Warunki zewnętrzne-** *wygodne miejsce, pozycja, oświetlenie, odległość wzroku od tekstu, dotlenienie pomieszczenia, przygotowanie pomocy;*
- **Warunki wewnętrzne-** *uświadomienie celu czytania, nastawienie na wysiłek umysłowy, koncentracja uwagi;*
- **Czynniki techniczne druku-** *kolor, format, grafika;*
- **Struktura języka-** *rytm, składnia, styl, słowotwórstwo;*
- **Właściwości osobowościowe czytelnika-** *jego zasób wiedzy, wiek, inteligencja, sposoby i nawyki czytelnicze*

Szybkość czytania

- Oczy osoby czytającej szybciej mniej się męczą – wykonują zaledwie **100 ruchów na jednej stronie** – podczas, gdy osoby czytającej wolno aż 500!
- Osoba czytająca wolniej musi wykonać większą pracę umysłową niż czytający szybko. Sens każdego przeczytanego wyrazu musi dodawać do sensu wyrazów poprzednich, zamiast od razu analizować całą frazę.

Czytając wolno i w nierównym tempie mamy tendencję do szybszego znudzenia się, utraty koncentracji, błędzenia myśli, w pewnej chwili przestajemy rozumieć tekst. Osoba, która czyta szybko – **jest bardziej skoncentrowana; rozumie tekst o 30 – 40 % lepiej!**

Jak obliczyć prędkość cichego czytania?

średnia ilości
słów na minutę

=

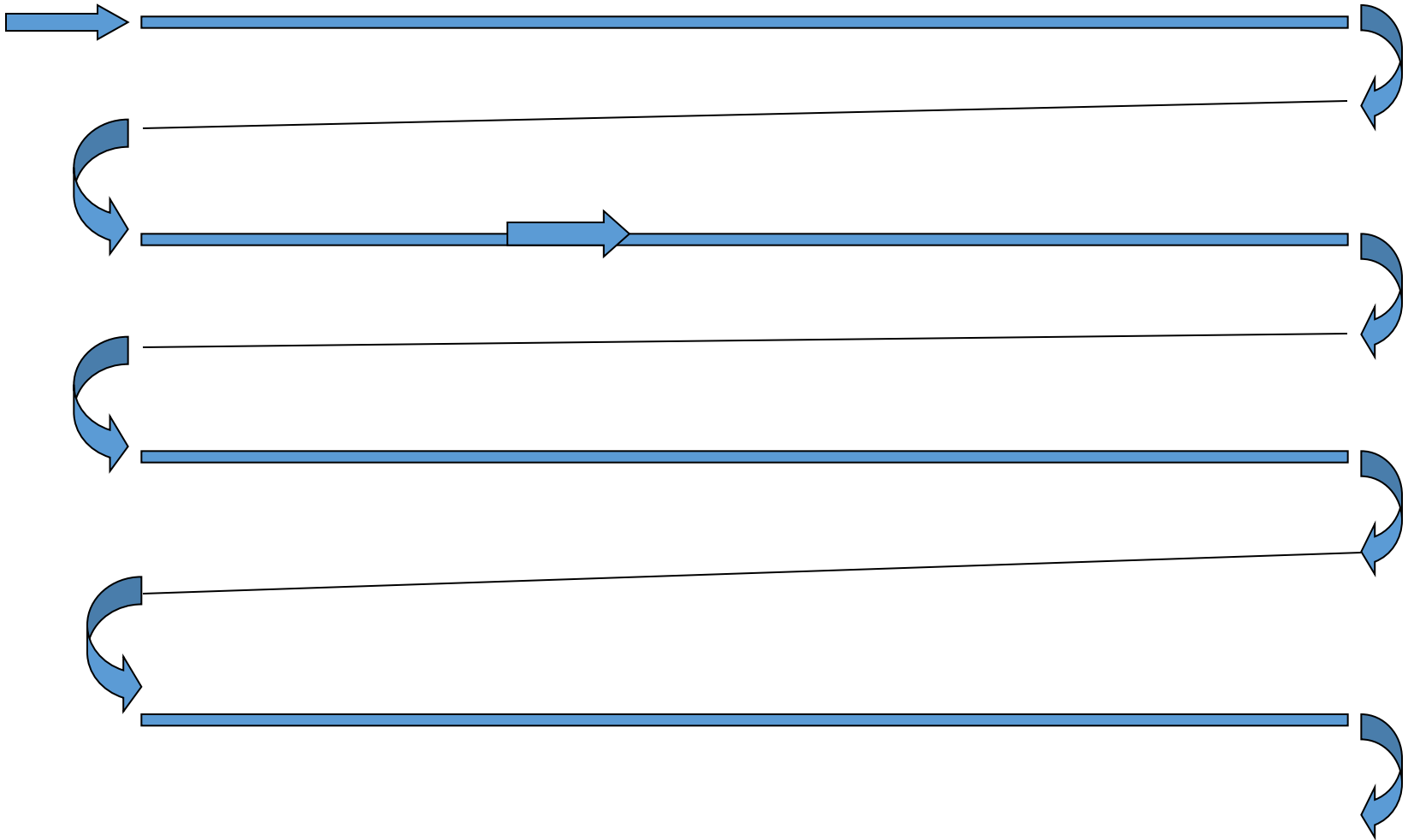
liczba słów
w tekście
czas
w sekundach

x 60

Normy szybkości czytania:

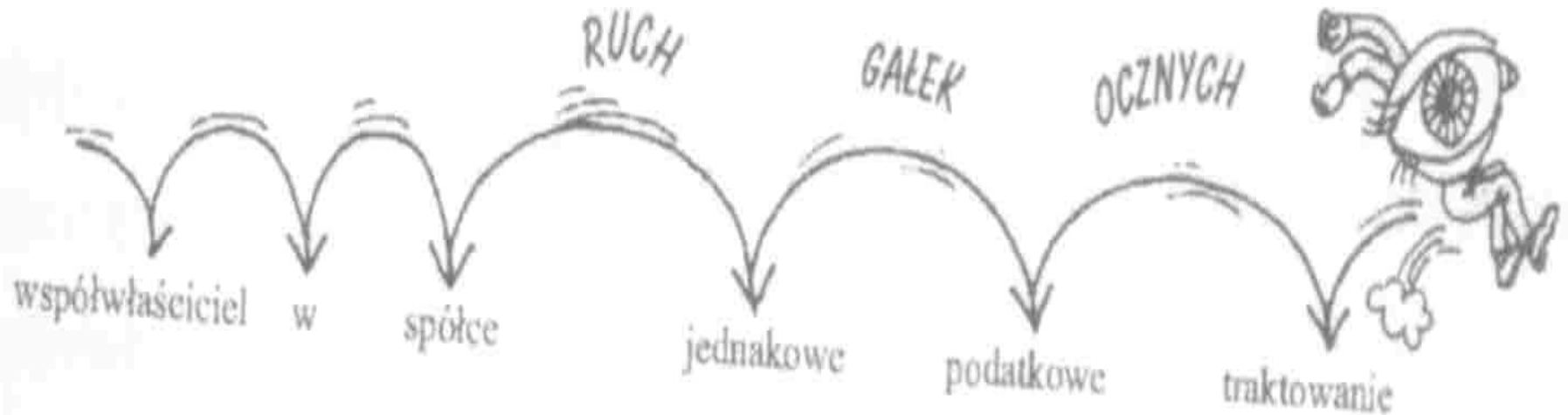
Liczba słów na minutę	Ocena szybkości czytania
Do 170	Poniżej przeciętnej
170 - 200	Bardzo wolno
200 - 230	Wolno
230 - 250	Przeciętnie
250 - 300	Powyżej przeciętnej
300 - 350	Średnio szybko
350 - 450	Szybko
450 - 550	Bardzo szybko
550 - 650	Wybitnie szybko

Domniemany ruch gałek ocznych w trakcie czytania:

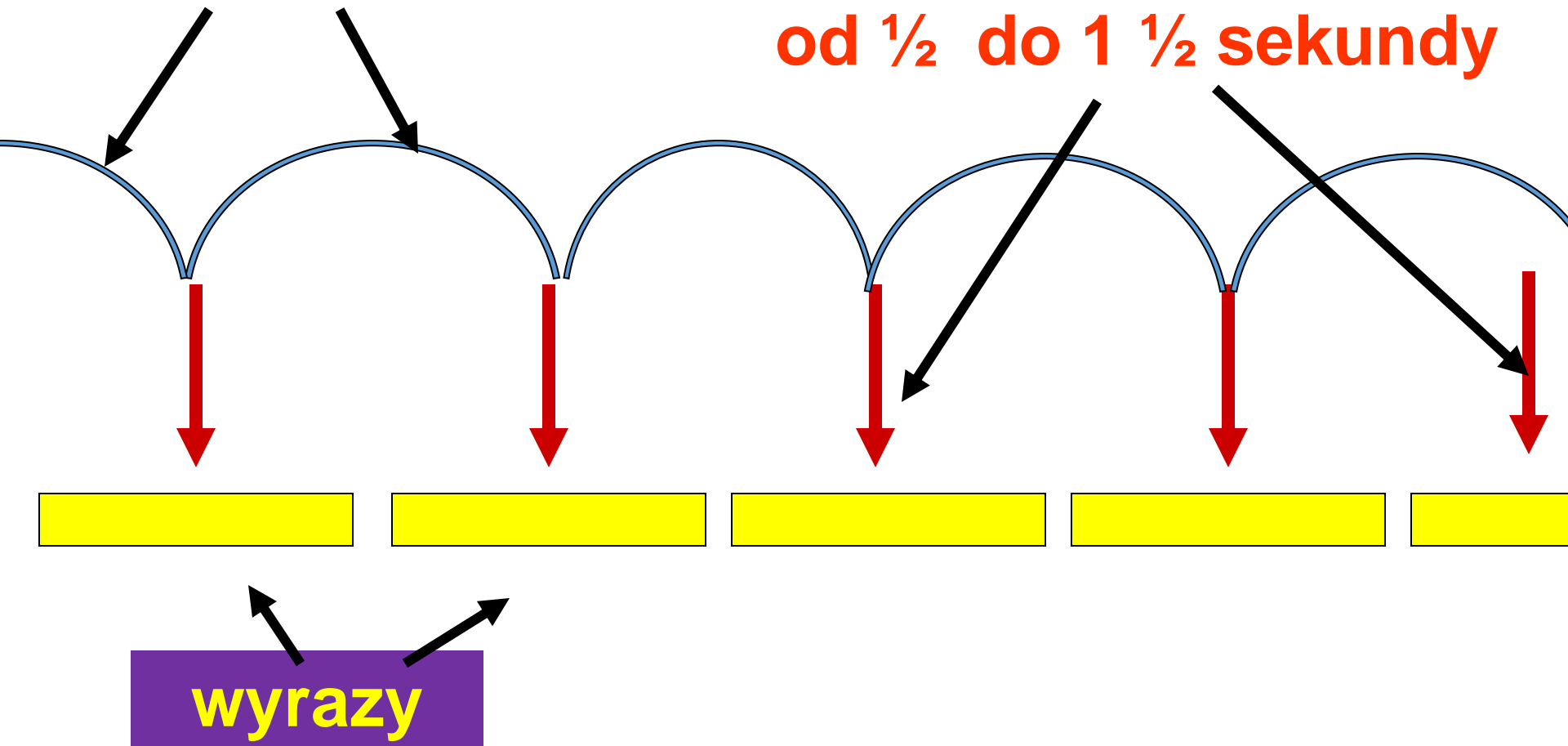
Oko widzi wyraźnie jedynie wówczas,
gdy jest w stanie unieruchomić obiekt. Wzrok
musi zatrzymać się na czytany wyrazie.
Czytanie – to ciąg zatrzymań i gwałtownych
przeskoków.

Rzeczywisty ruch gałek ocznych w trakcie czytania:

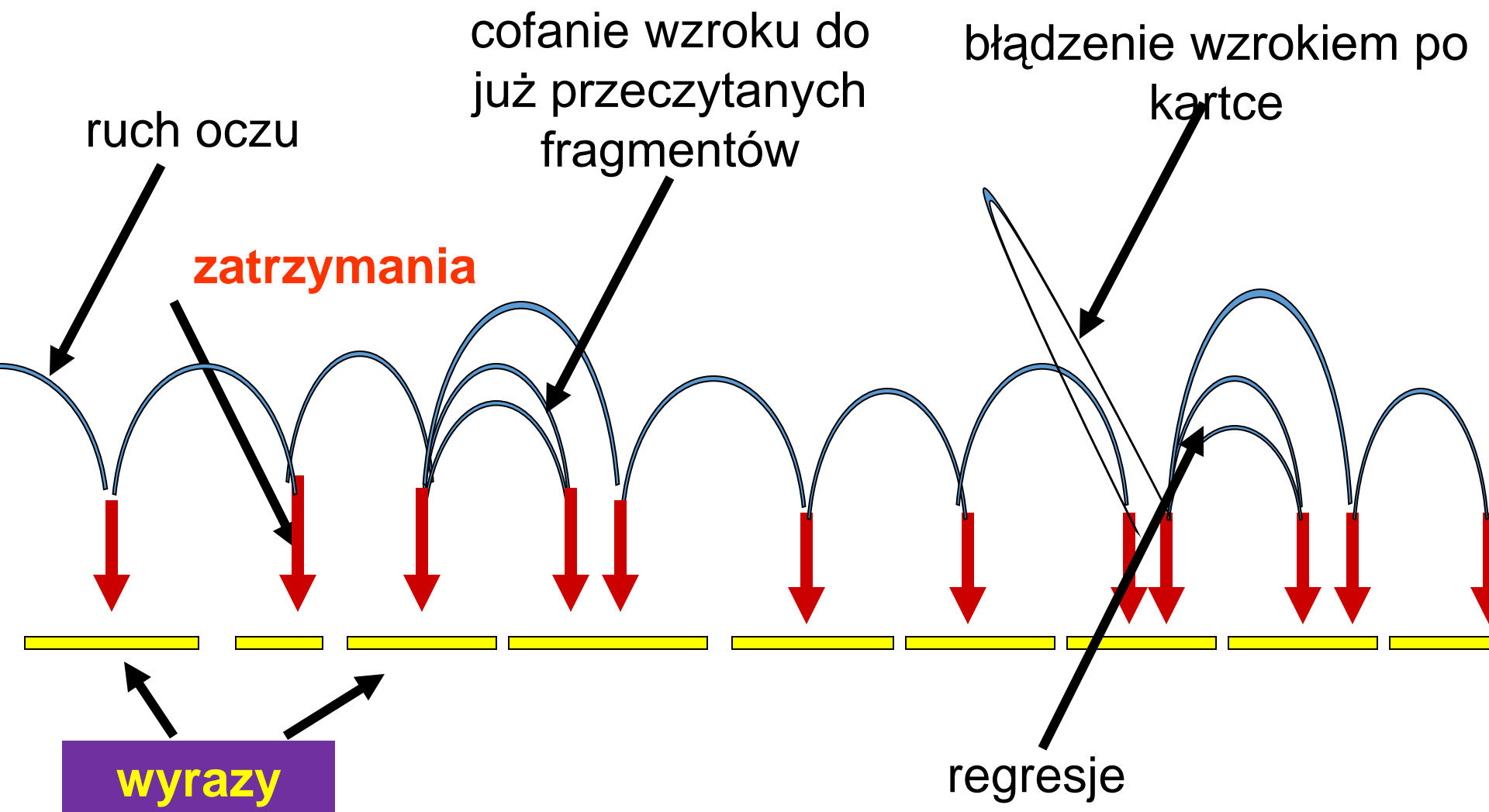
ruch oczu

**zatrzymania
od $\frac{1}{2}$ do $1 \frac{1}{2}$ sekundy**

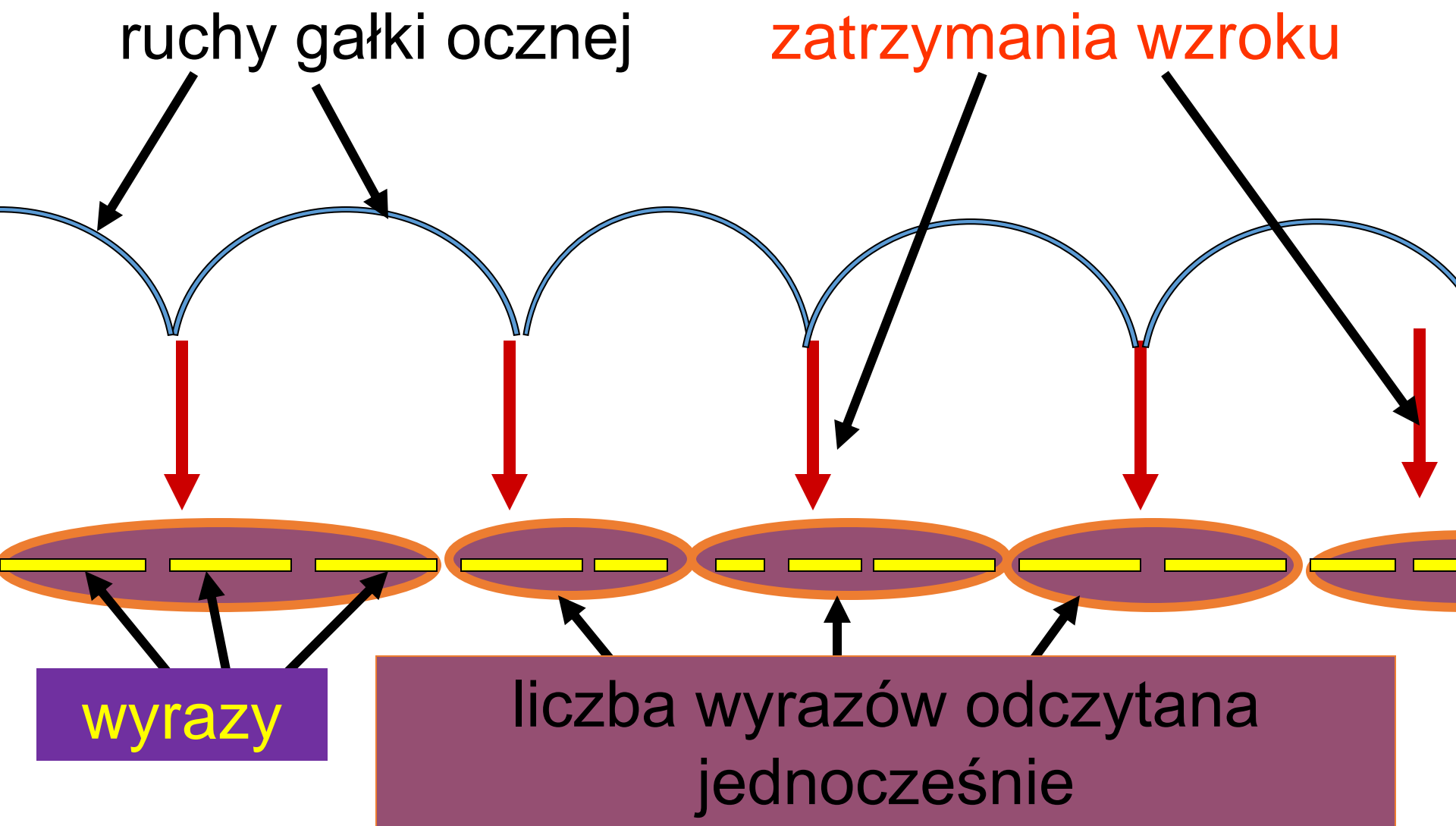

Złe nawyki wolno czytającej osoby:

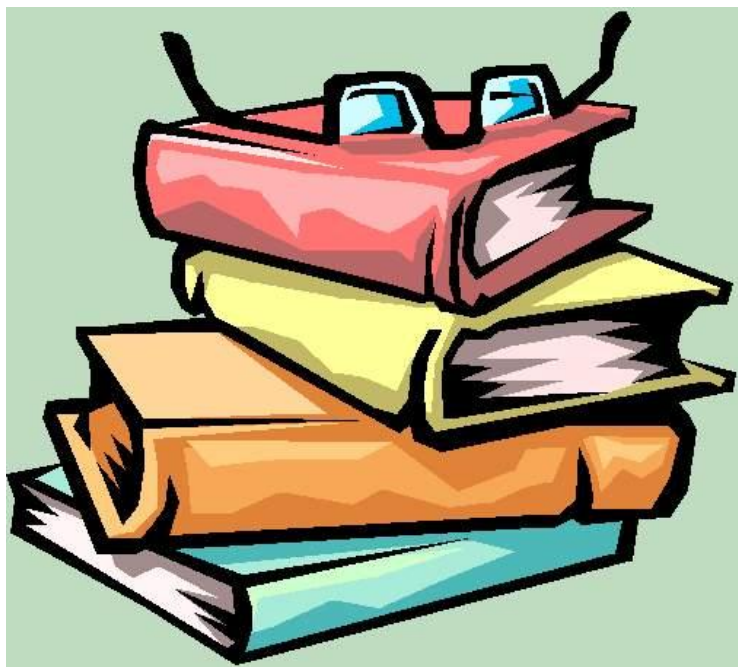
Czytanie po jednym wyrazie, przeskakiwanie wzrokiem wstecz, odrywanie oczu od tekstu, regresje:

Ruchy oka bieglejszego, czytającego w obrębie jednego zatrzymania więcej słów

**Podczas czytania w ciągu godziny
oczy przebiegają drogę: 53 km!!**

**Czytając zdanie, nie odczytujemy
znaczenia każdego wyrazu z osobna,
lecz całe zwroty:**

kot

Ten

siedzi

na

drodze.

Ten kot siedzi na drodze..

Jedną z naczelnych zasad szybkiego czytania jest powiększyć pole widzenia podczas każdego zatrzymania

oka, by chwycić tekst możliwie najdłuższymi odcinkami. Nie należy czytać każdego słowa oddzielnie.

Pogarsza to rozumienie tekstu, zwalnia pracę umysłu któremu trudniej wiązać w logiczny ciąg

oderwane wyrazy. Język nie jest zbiorem odrębnych słów, tylko słów włączonych w kontekst.

Ćwiczenie sprawności percepcyjnej:

Proszę przeczytać:

Przygotować przegotowane porzeczki.

Miłą miną mimo woli wiele można powiedzieć.

Omamić tym mianem mamy niani mamę.

dom – dym

płot – płat

dola – rola

pika – piła

męka – ręka

połknać – potknać

woda – wada

przejazd – przyjazd

nawa – nowa

sen - syn

**Szybciej czytają cholerycy i sangwinicy.
Wzrokowcy – łatwiej opanowują technikę
szybkiego czytania. Słuchowcy mają potrzebę
werbalizacji.**

Testy do badania techniki czytania głosnego (przykłady)

- Test indywidualny, jednominutowy **Jana Konopnickiego** Badany uczeń czyta go głośno przez jedną minutę w obecności wyłącznie nauczyciela.
- Test do badania czytania głosnego dla klas I – IV wg **Karola Lausza**

Klasa I

go tu dym już ktoś masz nie krem
łaps wstań coś dziś tam pięć zuch
jeść świat nóg bądź przez deszcz lżej

Z końcem roku szkolnego w ciągu 1 minuty każdy uczeń:

Klasy I powinien przeczytać - 22 wyrazy.

- Próby czytania M. Bogdanowicz dla klasy 0.
- Ocena czytania ze zrozumieniem na poziomie zdania i krótkiego tekstu **Marii Grzywak - Kaczyńskiej**

Rozmowa z uczestnikami konferencji

Jakie czynniki mają wpływ na zrozumienie tekstu?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Czynniki wpływające na rozumienie tekstu

- **Czynniki obiektywne:**

- poziom nasycenia tekstu informacjami;
- budowa, kompozycja, rodzaje opisów;
- objętość materiału, stosowane podziały na rozdziały i podrozdziały, wyróżnienie tytułów i podtytułów;
- forma i komunikatywność języka.

- **Czynniki subiektywne:**

- kierowanie uwagą i jej koncentracja,
- pojemność i głębokość uwagi;
- zakres i panoramiczność spostrzegania;
- zdolność przestawiania się na różne tematy, problemy.

Warunki sprzyjające rozumieniu czytanego tekstu:

- dostosowanie stopnia trudności czytanego tekstu do poziomu czytelnika;
- przygotowanie ucznia do czytania danego tekstu (uczeń powinien znać poprawną wymowę i znaczenie trudnych czy nowych słów);
- motywacja: nauczyciel powinien wprowadzić bodźce, które zainteresowałyby uczniów tematem;
- usunięcie przeszkód takich, jak brak pewności siebie, ubogie słownictwo.

Tekst i podtekst

- Istotę rozumienia tekstu stanowi uchwycenie jego sensu, czyli treści.
- Może to być sens dosłowny albo sens dodatkowy zawierający coś więcej niż to, co jest wyrażone w tekście

Czytanie jako proces interaktywny

Czytanie jako proces interaktywny

1. Uczniowie najlepiej rozumieją czytany tekst, kiedy posiadają podstawową wiedzę dotyczącą tematu.
2. Uczniowie lepiej rozumieją czytany tekst i lepiej się uczą, gdy są aktywnymi twórcami znaczeń a nie tylko biernymi ich odbiorcami).

Strategie stosowane w klasie powinny zachęcać uczniów do aktywnego myślenia o tym, co czytają i stosowania tego, co zrozumieli; angażować ich w proces rozumienia (działania w trakcie czytania: notatki, poszukiwanie cytatów, informacji).

Strategie służące czytaniu ze zrozumieniem: wg Dougha Buehla

Dogh Buehl podaje 49 strategii służących rozumieniu czytanych tekstów. Mają one służyć:

- rozwijaniu słownictwa,
  - uczenie się w grupie,
  - zachęcaniu do dyskusji,
  - pobudzaniu do pisania,
  - budowanie umiejętności uczenia się.
- Do bardziej znanych strategii należą:
alfabetyczne lotto, kto wie lepiej plus, model Freyera, definiowanie pojęć.....

Elementy wpływające na czytanie i rozumienie tekstów wg założeń współczesnej dydaktyki

- Stosowane strategie
- Tekst
- Kontekst
- Czytelnik

Elementy wpływające na czytanie i rozumienie tekstu

TEKST	KONTEKST	CZYTELNIK
zawartość	zakładany rezultat	doświadczenia
sposób prezentacji	całość sytuacji czytelniczej	zasób słownictwa czynnego i biernego
język	warunki fizyczne	motywacja
pomoce zawarte w tekście (np. przypisy, objaśnienia, ilustracje)	konkretne zadanie stojące przed czytelnikiem (sytuacja dydaktyczna)	wiedza posiadana (wyniesiona z „przeszłości”, którą trzeba uruchomić)
organizacja tekstu	środowisko czytelnika	osobiste powody, dla których czyta
zagęszczenie pojęć		

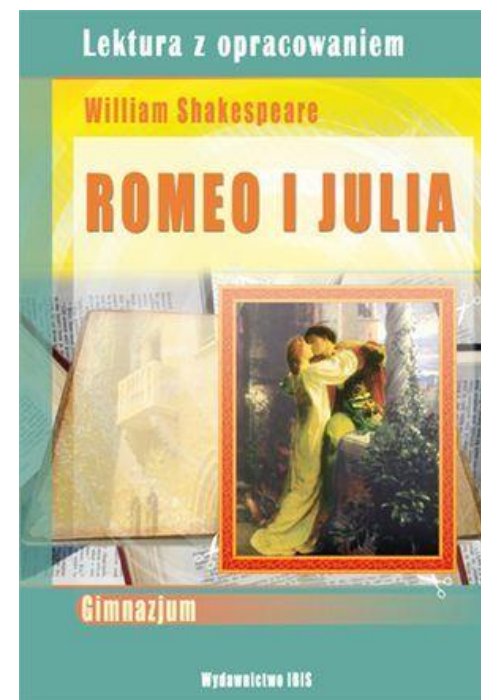
O kim możemy powiedzieć,
że zrozumiał dialog:

On do niej, proponując jej kolację we dwoje:

*-Przekonałabyś się, dlaczego
mamusia dała mi na imię Romeo.*

Ona:

*-Pewnie miała nadzieję,
połkniesz truciznę.*

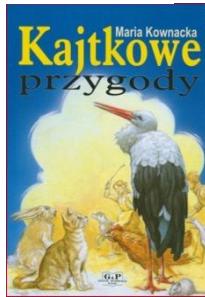
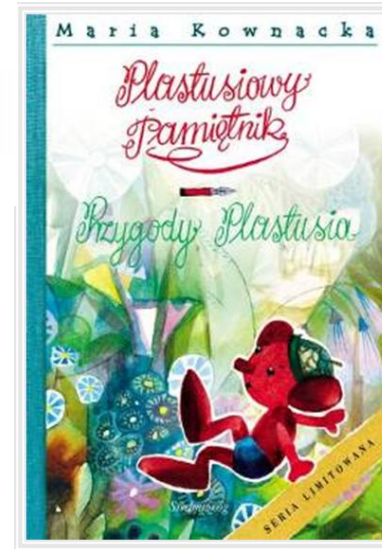

Badacze amerykańscy twierdzą: (Jensen, Hart)

- Nie ma dwóch osób, które rozumiałyby jednakowo ten sam tekst, ponieważ nigdy nie czytają go w jednakowych warunkach!
- Ludzie nigdy nie będą w stanie nauczyć się ani zrozumieć niczego w sposób poznawczy, dopóki nie stworzą własnego porównania lub modelu.

Modele mentalne

- Podczas badania procesu czytania odkryto, że stopień zrozumienia tekstu wzrasta wtedy, kiedy czytelnik wyobraża sobie informacje w nim przekazane, kreując różne modele mentalne.
- Odbiorca tekstu tworzy porównania i skojarzenia, łącząc działania bohaterów ze swoimi własnymi celami.
- ***Ważne dla małych dzieci!***

Dziecięce spotkania z literaturą

Książka w różnych okresach życia dziecka/ucznia

- *wiek przedszkolny*

- *edukacja wczesnoszkolna*

Książka w wieku przedszkolnym

Gotowość do nauki czytania i pisania wg A. Brzezińskiej

„to stan w rozwoju dziecka będący rezultatem dojrzewania oraz dotychczasowego treningu wychowawczego przede wszystkim na terenie rodziny, który czyni je wrażliwym na znaki, ich istotę i znaczenie w procesie komunikowania się ludzi, a jednocześnie gotowym do odnoszenia korzyści ze wskazówek otoczenia dotyczących opanowania umiejętności czytania i pisania”

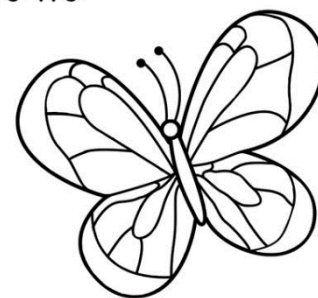
Proces czytania i pisania

- przebieg opanowywania procesu czytania i pisania uzależniony jest nie tylko od indywidualnych cech dziecka, ale także od pewnych czynników zewnętrznych takich jak:

-metody

-jakość nauczania

Mm

m m m m

M M M M

Motyl Motyl

Poglądy na temat nauki czytania i pisania w przedszkolu.

- Metody i koncepcje stosowane w nauce czytania i pisania:

metody syntetyczne, analityczne, analityczno-syntetyczne, globalne:

- „*Glottodydaktyka*” - B. Ročławskiego

- „*Metoda Dobrego Startu*” - M. Bogdanowicz

- „*Zabawy w czytanie*” - G. Domana

- „*Naturalna nauka języka*” - B. Cuttinga

- „*Wprowadzenie w świat pisma*” - I. Majchrzak

- „*Metoda nauki naukowej*” - M. Montessori

- „*Naturalna metoda czytania*” - C. Freineta

- „*Sojusz metod*” - E. Arciszewskiej

- „*Metoda krakowska*” Jagody Cieszyńskiej

Znaczenie czytelnictwa w rozwoju dziecka

- Sukces jednostek i społeczeństw zależy od ich wiedzy.
- Kluczem do wiedzy wciąż jest czytanie.
- Wiele osób, choć umie czytać, nie czyta. Dlaczego?
Ponieważ nawyk i potrzeba lektury muszą powstać w dzieciństwie.
- Dzięki czytaniu dzieci rozwijają wyobraźnię, wzbogacają swoje słownictwo i styl wypowiedzi. Są to prawdy ogólnie znane i często powtarzane.

Znaczenie czytelnictwa w rozwoju dziecka

DLACZEGO TRZEBA CZYTAĆ DZIECIOM ?

- Wspólne czytanie jest formą mądrego kontaktu z dzieckiem i doskonałą metodą wychowawczą.

Znaczenie czytelnictwa w rozwoju dziecka

Wychowawcza rola książki.

Książka zapewnia rozwój intelektualny dziecka:

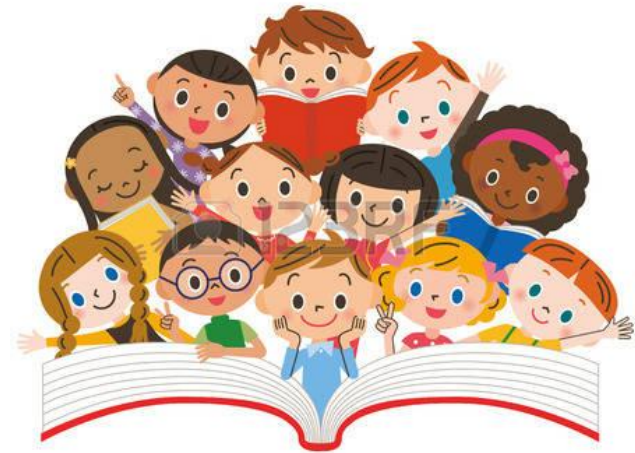
- zawiera głównie treści związane z domem i rodziną
- zachęca do wykonywania prostych czynności
- sprzyja nawiązywaniu kontaktów i przyjaźni

Znaczenie czytelnictwa w rozwoju dziecka

Książka kształtuje cechy społeczne dziecka.

Dziecko czytając:

- potrafi żyć w grupie
- uczy się właściwych zachowań:
  - pomaga słabszym
  - szanuje dorosłych
  - rozwiązuje konflikty

Znaczenie czytelnictwa w rozwoju dziecka

Odpowiednio dobrane utwory ukazują piękno polskiej mowy.

Właściwe teksty stają się przykładem poprawnego języka:

- doskonała jest mowa pod względem gramatycznym i dźwiękowym
- wzrasta zasób słów i pojęć
- ćwiczy się pamięć dziecka

Znaczenie czytelnictwa w rozwoju dziecka

- **Poznawcza i dydaktyczna rola książki**

Kontakt z literaturą zaspakaja potrzebę obserwacji:

- poszerza możliwość poznania świata
- zapewnia uczestnictwo w wydarzeniach niedostępnych dla siebie

Znaczenie czytelnictwa w rozwoju dziecka

- **Literatura wywiera ogromny wpływ na rozwój emocjonalny dziecka:**

-oddziaływając na uczucia
pozwala lepiej zrozumieć
innych ludzi,

-wprowadza w świat fantazji,

-wyrabia codzienne nawyki

Znaczenie czytelnictwa w rozwoju dziecka

➤ Rola ilustracji książkowych

Ilustracje:

- budzą zainteresowania książką,
- wywołują zaciekawienie tekstem,
- ułatwiają zapamiętywanie treści
- rozwijają spostrzegawczość

Znaczenie czytelnictwa w rozwoju dziecka

Książki rozwijają twórczość dziecięcą.

- Pod wpływem wierszy, bajek powstają prace plastyczne.
- Przeżycia związane z utworem literackim dziecko wyraża w tańcu, śpiewie, zabawie w teatr.

Znaczenie czytelnictwa w rozwoju dziecka

Pomaga rozwiązywać problemy

- Takimi szczególnymi książkami są bajki terapeutyczne, które opowiadają często problemy, dotyczące dzieci i ich rodziny.
- Bajki te opowiadają historię, przenosząc ją często w świat zwierząt, roślin itp.
- Zawierają możliwe rozwiązanie, pokazują utożsamiającemu się z bohaterami czytelnikowi w jaki sposób należy postąpić aby wyjść z kłopotów.

Nawyk czytania i miłość do książek musi powstać w dzieciństwie.

- **Najskuteczniejszym sposobem wychowania czytelnika na całe życie jest głośne czytanie dziecku dla przyjemności!**

CAŁA POLSKA
CZYTA DZIECIOM

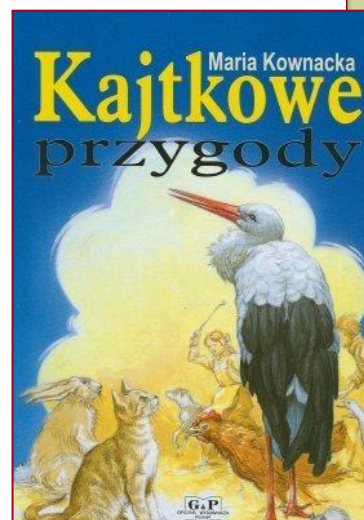

Książka w młodszym wieku szkolnym:

- W wyborach książek coraz większą rolę zaczyna odgrywać środowisko rówieśnicze;
- zainteresowanie opowiadaniem opisującym życie rówieśników;
- od najbliższego środowiska przechodzą następnie do powieści przygodowych, historycznych, podróżniczych, o obcych krajach, fantastycznych, horrorów dziecięcych;
- zainteresowanie światem zwierzęcym;
- czytanie lektur szkolnych;

Występuje pierwszy kryzys czytelniczy.

Rola szkoły w inicjacji czytelniczej:

- **Kształtowanie:**

- umiejętności czytania;
- treningu czytelniczego;
- kultury literackiej.

- **Nowe zadanie**

ma przede wszystkim dostarczyć instrumentów wyboru i orientacji w całej ofercie piśmienniczej, które pozwoliłyby na znalezienie lektury współbrzmiącej z psychicznymi i intelektualnymi potrzebami czytelników.

Szkoła uczy w warunkach przymusu!

Rola biblioteki w inicjacji czytelniczej:

- Bibliotekarz ma rozpoznać indywidualne potrzeby i trudności, przedstawić bogatą ofertę słowa pisanego, pomóc w realizacji zainteresowań i potrzeb twórczych;
- W bibliotece nie ma przymusu.
- W proces inicjacji czytelniczej musi być zaangażowane całe środowisko dziecka.

Dobór lektur w podstawie został dokonany wedle następujących zasad:

- Dla klas I- III szkoły podstawowej- nie wskazuje się jakichkolwiek tytułów, gdyż sam nauczyciel zna swoich uczniów i wie jakie teksty będą chętnie czytać i o jakich lekturach będą chcieli rozmawiać.
- Dobór lektur ma uwzględniać różne gatunki literatury dziecięcej: baśnie, bajki, legendy, wiersze, komiksy.....
- Dzieci powinny się uczyć na pamięć wierszy i fragmentów prozy.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 sierpnia 2007 roku

1) W załączniku nr 2 „Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych i gimnazjów”

a) w dziale szkoła podstawowa I i II etap edukacyjny

- w części I etap klasy I-III..... lektura w brzmieniu:

H.Ch. Andersen – Baśnie (wybór);

Wł. Bełza – Kto ty jesteś? Polak mały!;

J. Brzechwa – Akademia Pana Kleksa;

W. Chotomska – Legendy polskie;

M. Konopnicka – O krasnoludkach i sierotce Marysi (fragmenty);

Hugh Lofting – Doktor Dolitte i jego zwierzęta;

Astrid Lindgren – Dzieci z Bullerbyn;

K. Makuszyński – 120 przygód Koziołka Matołka (księga I);

Alan Aleksandr Milne – Kubaś Puchatek;

Ks. J. Twardowski – Patyki i patyczki;

J. Tuwim – wiersze dla dzieci: Lokomotywa, Słoń Trąbalski;

Inne wybrane utwory klasycznej literatury dziecięcej i światowej.

Książki dla dzieci młodszych polecane uwadze nauczycieli *(po spotkaniu w Sulejówku -- uzupełnienie listy lektur)*

- Kiedy dziecięce spotkania z książką stają się przygodą... Zachęcam również do wykorzystania listy 50 książek do pracy metodą dialogową
- Najcudniejsza klasyka dziecięca (książki o Kubusiu Puchatku, o Misiu Uszatku, o Koziołku Matołku itd.)

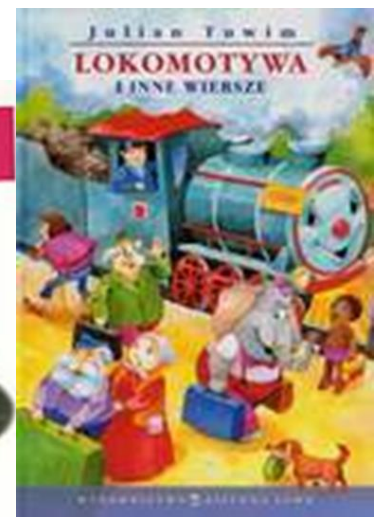
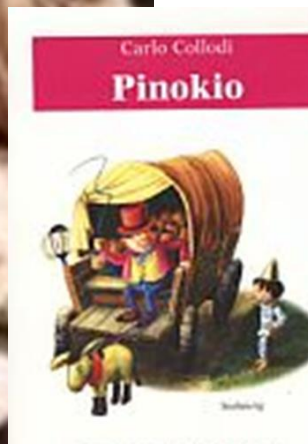
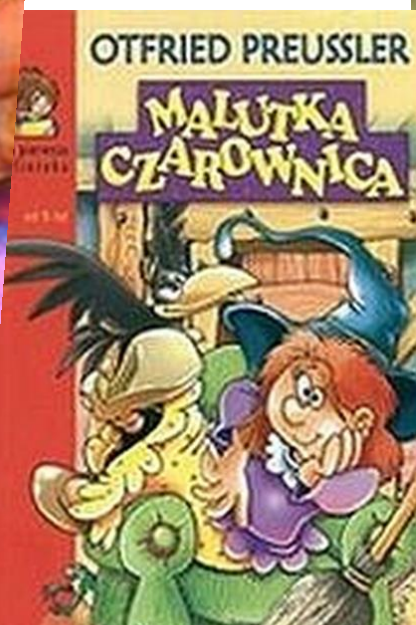
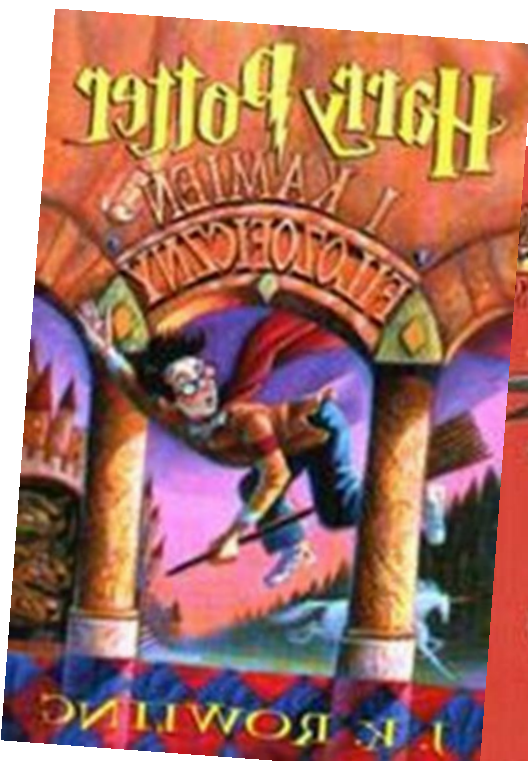
D Świerczyńska-Jelonek,
G. Walczewska –Klimczak,
Dziecko w dialogu z tekstem literackim,
ORE, Warszawa 2015.

Dr Danuta Świerczyńska-Jelonek

Inne polecane książki dla dzieci i młodzieży

- Kanon lektur dla dzieci i młodzieży.
- Złota lista książek dla dzieci i młodzieży

Szkolny spis lektur w swojej istocie nie jest kanonem

Należy w jak największym stopniu dopuścić możliwość wyboru poszczególnych pozycji przez nauczyciela, lub (w starszych klasach) przez nauczyciela z uczniami.

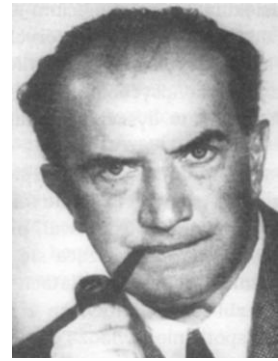
Jak uczyć rozumienia poleceń?

Poglądy polskich dydaktyków na uczenie rozumienia tekstu

Stefan Szuman, Jan Władysław Dawid

- Stefan Szuman – „Rozlane mleko”

- Testem tym można sprawdzać poprawność rozumienia przyczynowo- skutkowego

Sposób postępowania:

- **Uczeń samodzielnie opowiada przebieg zdarzeń przedstawionych na ilustracji.**

W wypowiedzi ucznia możesz ocenić:

- Poprawność rozumowania przyczynowo- skutkowego, czy dziecko uchwyciło związki i zależności między kolejnymi zdarzeniami, czy zdarzenia te wymienia w prawidłowej kolejności.
- Rozwój mowy dziecka – biorąc pod uwagę:
  - sposób wymowy i komunikatywność,
  - treść,
  - rozwój zdań (pojedyncze wyrazy, zdania proste, zdania złożone)
  - zasób słownictwa, zastosowanie części mowy, prawidłowe użycie form fleksyjnych (odmiana przez przypadki, rodzaje, liczby, czasy...)

Trzy stopnie rozumienia obrazów

Omawianie obrazu (obrazka)

1. Zadajemy pytanie:

Co przedstawia ten obraz?

Osoba badana wylicza pojedyncze przedmioty znajdujące się na obrazie bez wnikania w ich związek.

2. Zadajemy pytanie:

Dlaczego malarz ten obraz namalował?

Osoba badana zaczyna dopełniać z wyobraźni to, co widzi.

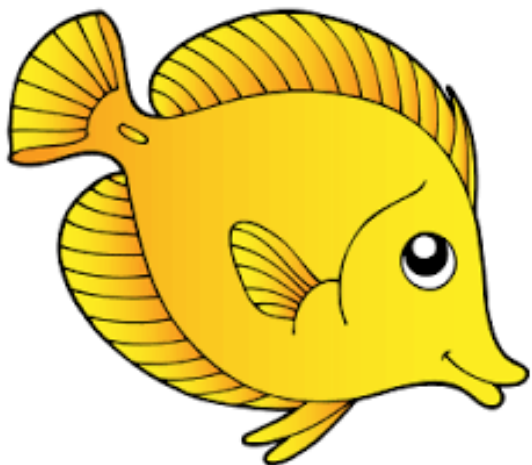
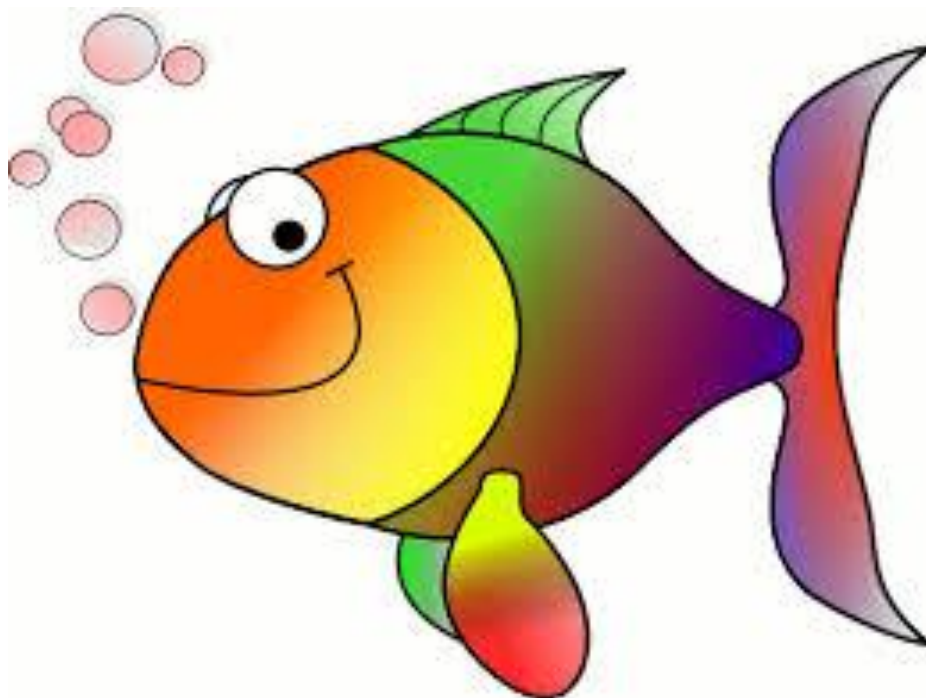
3. Zadajemy pytanie:

Co znaczy ten obraz?

Osoba badana ujmuje temat, myśl przewodnią obrazu (obrazka), jego ideę.

Przykład 1

Narysuj kreskę pod największą rybą

Przykład 2.

Narysuj kółko dookoła obrazka, który przedstawia coś smacznego do jedzenia.

Przykład 3

Pociągnij kreską od kozy do konia.

Narysuj kółko wokół świnki.

Przykład 4

Postaw znak X po zdaniu, które pasuje do obrazka.

Pies siedzi koło dzieci.

Dzieci biegną za psem.

Dzieci spacerują z psem.

Przykład 5

Czy to prawda?

- Zrób kreskę pod słowem TAK, jeżeli chcesz na nie odpowiedzieć – tak
- Zrób kreskę pod słowem NIE, jeżeli chcesz na nie odpowiedzieć – nie

1. Czy mleko robi się z jajek?	TAK	NIE
2. Czy ciasto umie jeść ?	TAK	NIE
3. Czy wiatr potrafi wiać?	TAK	NIE
4. Czy wszystkie ptaki są czerwone?	TAK	NIE

Przykład 6

Co jest prawdą?

- Pod każdym pytaniem znajdują się trzy wyrazy. Jeden wyraz jest poprawną odpowiedzią – zrób kreskę pod tym wyrazem.

1. Jaki kolor ma ser?

biały, czarny, czerwony

2. Jaki kolor ma słońce?

granatowy, zielony, żółty

3. Co wstawiasz do wazonu?

babcię, kwiaty, drzewo

Przykład 7

Zabawne zagadki

1. Przechowujesz we mnie książki,
nosisz mnie, gdy idziesz do szkoły.

Postaw pode mną znak X

Przykład 8

Zabawne zagadki

2. Możesz na mnie włązić.
mam wiele gałęzi i dużo zielonych liści.

Postaw przy mnie znak X

Przykład 6

Które zdanie jest prawdziwe

Postaw znak X po zdaniu, które uważasz za prawdziwe

3. Ryba biega.

4. Ryba chodzi.

5. Ryba pływa

Przykład 9

Co do siebie pasuje?

- W każdym wierszu podane są cztery wyrazy. Jeden z tych wyrazów nie pasuje do pozostałych. Skreśl ten wyraz.

czarny

drzewo

zielony

biały

płaszcz

spodnie

sukienka

dom

małpa

policjant

niedźwiedź

lis

listwa

deska

kreska

słup

Przykład 10

Co się potem stało?

- Postaw znak X po tym zdaniu, w którym według ciebie prawidłowo opisano, co się wydarzyło potem.

Była zima. Tomek jeździł po lodzie na łyżwach. Raptem lód pękł i załamał się. Tomek wpadł do wody.

- a) Tomkowi bardzo się spodobało i długo pływał w wodzie.
- b) Tomek wylazł z wody i szybko pobiegł do domu.
- c) Tomek włożył okulary, by zobaczyć, czy w wodzie są rybki.

Inne przykłady

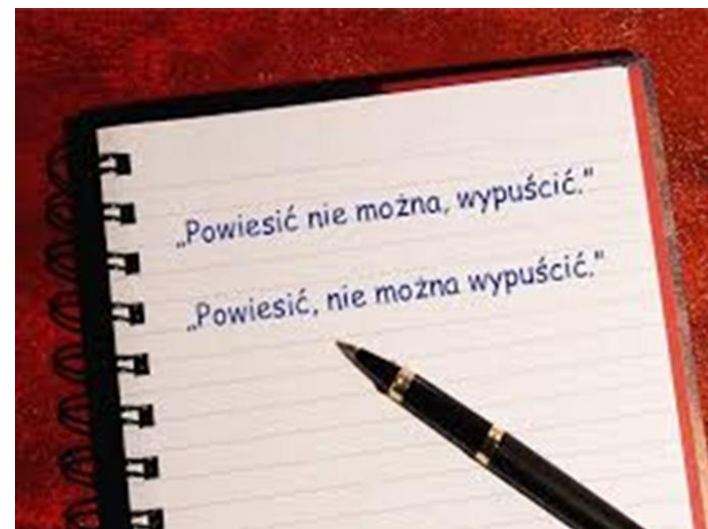
- Nadaj tytuły obrazkom.
- Wyszukaj fragment tekstu opisujący ilustrację.
- Wyszukaj fragment tekstu do podanego tematu.
- Ułóż obrazki według kolejności wydarzeń.
- Ułóż zdania według kolejności wydarzeń.

Właściwy przekaz

Dylemat kata

Ważyły się losy skazańca i
władca wysłał pismo do kata:
„ Powiesić nie można wypuścić”

Opracowywanie utworów literackich

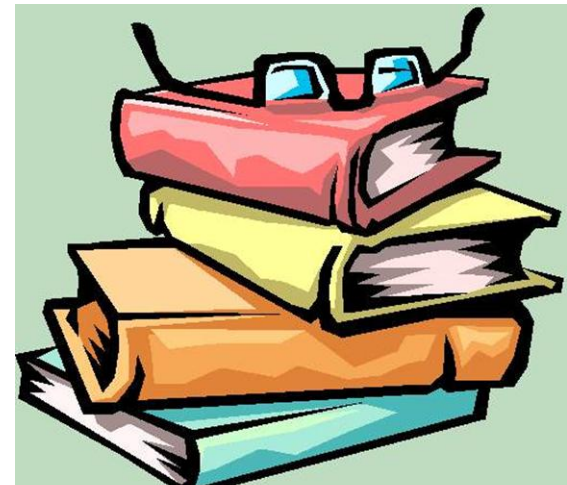

O wyborze literatury dla dzieci w klasach I-III decyduje:

- zasada różnorodności tekstów (zalecenia z podstawy programowej),
- względy praktyczne,
- atrakcyjność,
- ranga artystyczna,
- wartości wychowawcze.

Praca z tekstem literackim

- O sposobie pracy z tekstem literackim spośród wielości czynników decydują elementy:
  1. **tekst** – jego zawartość treściowa i szata słowna i graficzna,
  2. **czytelnik** – jego możliwości poznawcze, interpretacja tekstu, poziom umiejętności czytania,
  3. **zamierzenia nauczyciela.**

Praca z tekstem literackim

- Na lekcjach w klasach I – III wykorzystuje się różnorodne teksty literackie i pozaliterackie zawarte w podręcznikach, pisemkach dziecięcych, lekturach i książkach dla dzieci.

Mamy utwory:

- pisane prozą,
- mową wiążaną,
- baśnie ludowe i literackie
- opowiadania realistyczne.

Metody opracowania tekstu literackiego

Metody w/g M. Platzerowa

- głośne czytanie przez nauczyciela całości lub fragmentów lektury,
- głośne czytanie przez uczniów w klasie pod kierunkiem nauczyciela,
- samodzielne czytanie przez uczniów,

Metoda dialogowa-

Dr Świerczyńska-Jelonek, G. Walczewska –Klimczak, Dziecko w dialogu z tekstem literackim, ORE, Warszawa 2015.

Praca z tekstem literackim

- Tekst literacki zawiera zawsze określoną **treść**, którą autor chce przekazać czytelnikowi, przemówić do jego uczuć i wyobraźni, wywołać określone nastroje, wzruszenia.

W celu przekazania tej treści autor przemawia za pośrednictwem **obrazu literackiego**.

Tworzywem tego obrazu **język**, a obrazowanie odbywa się za pomocą **słowa**.

ALAN ALEXANDER MILNE

czarny i potężny, kiedy balonik został porządnie nadęty i stał się bardzo, bardzo duży. Puchatek wsiadł w obydwie łapki sznurek, uwiesił się na nim i z wdziękiem uleciał w powietrze. I bardzo szybko znalazł się na wysokości drzewa, całkiem blizutko nieba.

— Hura! — krzyknął.

— Prawda, że to cudowne! — zawołał Kubuś Puchatek do ciebie z góry. — Jak ja wyglądam z dołu!

A ty mu odpowiedziałeś:

— Wyglądasz jak mądzieliści uciepiony do balonika.

— A nie — zaprztał Puchatek z troską — a nie jak mała czarna chmurka na niebieskim niebie?

— Nie bardzo.

— Ale może tam, w górze, to wygląda troszkę inaczej. Już ci raz mówiłem, że z pszczołami nigdy nie wiadomo.

Nie było wiatru, który by ponosił go w stronę drzewa, tak że Miś wisił nieruchomo w powietrzu. Mógł wadzić miód, mógł wąchać miód, ale nie mógł dotknąć miodu.

Po krótkiej chwili zawołał w dół do ciebie:

— Krzysiu!

— Co?

— Zdaż mi się, że pszczoły coś z w a c h a l y.

— A co takiego?

— Nie wiem, ale mam wrażenie, że one się czepiły d o m y ś l a j a.

— Może myślą, że chcesz się dotrzeć do ich miodu?

— Może. Z pszczołami nigdy nie wiadomo.

Znowu na chwilę zapadło milczenie, po czym Kubuś Puchatek zawołał na ciebie z góry:

— Krzysiu!

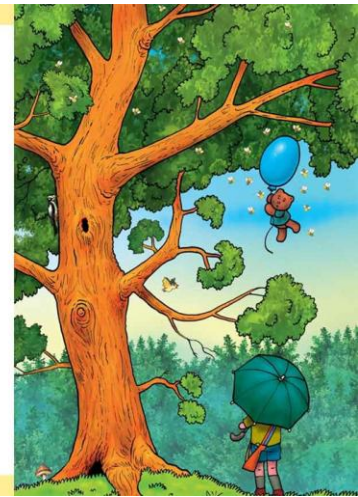
— Co?

— Czy masz w domu parasol?

— Mam, a bo co?

— Chciałbym, żebyś go przyniósł i przechadzał się z nim tam i z powrotem, i mówił: „Aj-aj-aj, zamsi się na deszcz”. Myślę, że to będzie świetny sposób na pszczoły.

A ty pomyślałeś w duchu: „Głupi, poczywaj Misiu!” — ale nie

Praca z tekstem literackim

- Utwory są podstawą do:
  - prowadzenia systematycznych ćwiczeń w kształceniu i doskonaleniu
  - umiejętności czytania,
  - wzbogacają czynny i bierny słownik dziecka,
  - wpływają na kształtowanie postaw społecznych moralnych,
  - wzbogacają wiedzę o świecie.

Rozmowa z uczestnikami konferencji

- Jak sprawdzać przeczytanie lektury?
- Jakie pytania zadawać z treści, aby
  - uniemożliwić odpowiedź na podstawie filmu, opowiadania rodziców .....
  - a z drugiej strony
- nie wymagać pamiętania drobiazgów?

Nasze nauczycielskie sposoby:

.....

.....

.....

Porady dla nauczycieli czytających dzieciom

- Wartość utworu wzrasta, jeżeli czyta dobry lektor (szczególnie poezję);
- Unikaj zbytnej gestykulacji, wyrazistej mimiki, zbyt głośnego czytania;
- Długą książkę można częściowo opowiadać dzieciom własnymi słowami.

Czytanie w badaniach międzynarodowych i ogólnopolskich

- Badania PIRLS

PIRLS to międzynarodowe badanie osiągnięć w rozumieniu czytanego tekstu przeprowadzane od 1991 roku na reprezentatywnych próbkach dziesięciolatków prowadzone w cyklu pięcioletnim.

- OBUT - badanie umiejętności czytania, pisania oraz umiejętności w zakresie słownictwa, gramatyki i ortografii (badania OBUT)

Badane umiejętności w zakresie czytania

- W założeniach PIRLS wyodrębniono cztery takie umiejętności:
  - wyszukiwanie w tekście informacji spełniających podane warunki;
  - wyciąganie bezpośrednich wniosków z przesłanek zawartych w tekście;
  - wiązanie i interpretowanie informacji zawartych w tekście;
  - badanie i ocenianie treści języka i układu tekstu.

Badania PIRLS

- Pierwsze badanie odbyło się 2001 roku, Polska nie brała w nim udziału.
- 2006 roku w badaniu, wzięło w nim udział 45 państw, wśród nich Polska.
- Biegłość w czytaniu mierzono międzynarodowym testem, opracowanym tak, aby dawał ściśle porównywalne wyniki we wszystkich krajach.
- Test zawierał 10 zadań, każde zadanie składało się z testu i zestawu pytań.
- Polscy trzecioklasiści zdobyli średnio 514 punktów i zdobyli 29 miejsce (średnia międzynarodowa 500 ptk).

Badania PIRLS

- Lepszy wynik uzyskały dzieci z 28 krajów, gorszy z 16 krajów. Wśród krajów mających gorszy wynik są: Maroko, Kuwejt, Południowa Afryka, Katar, Indonezja, Iran, Trynidad i Tobago.
- W 2011 roku czytanie i rozumienie tekstów wzrosło, polskie dzieci zajęły 27 miejsce

Badania OBUT prowadzone przez CKE

- W badaniach języka polskiego uwzględniono zadania:
  - dochodzenie do rozumienia, a nie tylko do pamięciowego opanowania przekazywanych treści,
  - wyszukiwanie w tekście informacji spełniających podane warunki;
  - skuteczne porozumiewanie się w różnych sytuacjach,

Wyniki badań prowadzonych przez prof. M.Jakowiecką wśród uczniów klas III

w latach 1999-2005

- Czytanie na poziomie sensomotorycznym- technika czytania
25%-30% dzieci nie czyta sprawnie
- Czytanie dosłowne- odtwarzanie treści i faktów
10%-15% dzieci wykazuje trudności
- Czytanie krytyczne- interpretacja, ocena bohatera, nastroju
25%-40% dzieci wykazuje trudności
- Czytanie twórcze- swobodne formułowanie myśli na temat tekstu
25%-40% dzieci wykazuje trudności

Ogólnie 20%-30% uczniów nie opanowało
czytania na tyle,

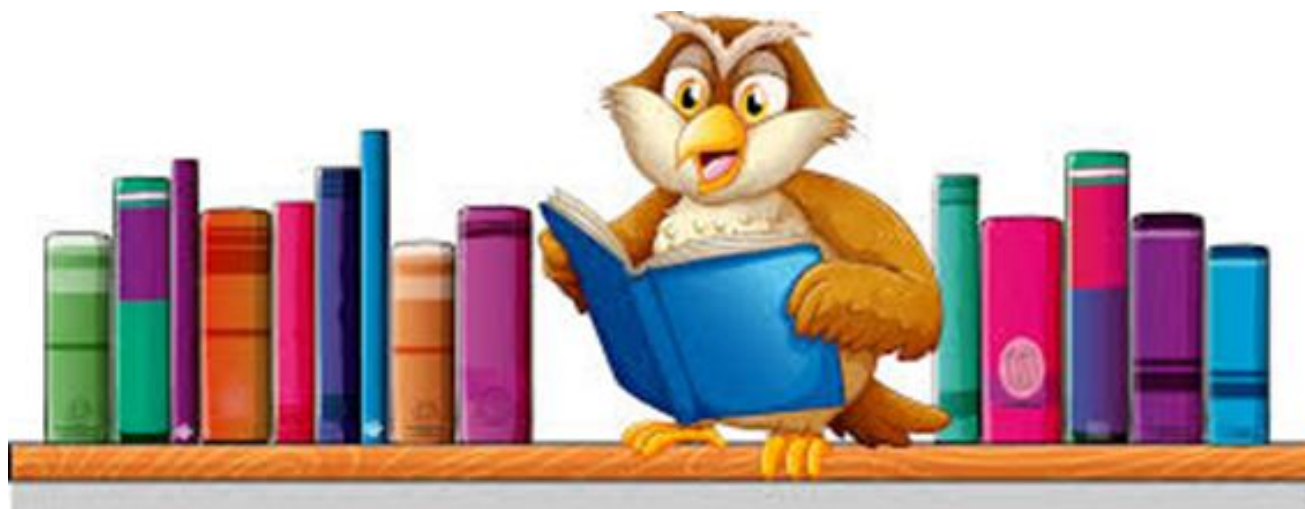
by stało się ono dla nich środkiem do dalszej nauki.

Przyczyny niepowodzeń w czytaniu i rozumieniu tekstów

- Zbyt późne rozpoczynanie nauki czytania.
- Krótkie teksty w podręcznikach, czytankach (głównie opowiadania i wierszyki – klasy I- III).
- Brak lekcji poświęconych czytaniu prasy dziecięcej.
- Brak w szkołach w ogóle prasy dziecięcej.
- Standardowe prowadzenie zajęć z uczniami.
- Dom rodzinny – nawyki czytelnicze, stosunek rodziców do czytania.
- Inne bardziej atrakcyjne rozrywki.
- .....
- .....

Działania wspierające podstawowe
umiejętności czytelnicze dzieci

Technika czytania

- Na doskonalenie umiejętności czytania – w formie **obowiązkowych zajęć głośnego czytania** - musi znaleźć się czas nie tylko w szkole podstawowej ale i w gimnazjum, i w liceum (nauczyciel musi czytać pięknie i sugestywnie, żeby zaciekawić uczniów i dać wzór poprawnej wymowy).

Wykorzystanie aktywizujących metod i technik nauczania:

- drama i gry dramowe, inscenizacje (np. wcielanie się w role bohaterów z książek, kartka z pamiętnika, konferencja prasowa, wywiad z bohaterem, sąd literacki),
- przekład intersemiotyczny np. na komiks, ilustracje, projektowanie okładki książki,
- praca z fikcyjną kamerą (poszukiwanie „filmowości” dzieła literackiego: pisanie scenariusza, scenopisu, odkrywanie elementów różnorodnych gatunków filmowych, np. melodramat, horror, western, film sensacyjny),
- przygotowywanie obsady aktorskiej, projektowanie kostiumów, dekoracji, muzyki filmowej),

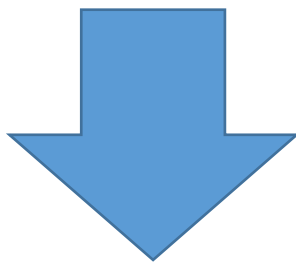
Wykorzystanie aktywizujących metod i technik nauczania:

- mapa mentalna z lektury,
- zagadki, rebusy, konkursy z nagrodami,
- quizy ze znajomości różnych rodzajów literatury (nie tylko lektur),
- opracowanie foldera reklamującego świat przedstawiony na kartach książki,
- przygotowanie prezentacji,
- gry i zabawy związane z czytaniem tekstów literackich.
- rozmaite gry związane z literaturą (w tym gry terenowe, gry miejskie),
- tworzenie i wystawy plakatów promujących czytanie lub ilustracji do ulubionych książek,
- umieszczanie w przestrzeni szkolnej intrygujących cytatów lub ilustracji z różnych książek.

Inne rodzaje aktywności

- przeczytanie recenzji o książce,
- przeczytanie ciekawego fragmentu,
- przeprowadzenie przez uczniów ankiety na temat lektury,
- zbadanie poczytności w miejscowych bibliotekach,
- zapowiedź wycieczki śladami pisarza lub bohaterów utworu,
- stała współpraca z nauczycielem bibliotekarzem, udział w lekcjach bibliotecznych,

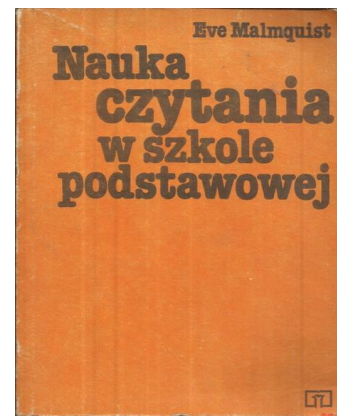
- wykorzystywanie nowości księgarskich,
- praca z tekstem literackim w oparciu o środki audiowizualne,
- czytanie i oglądanie (lekcje porównawcze).
- współpraca z rodzicami,
- projekty edukacyjne związane z czytelnictwem, w które zaangażowani są uczniowie, nauczyciele i rodzice,
- zamieszczanie w przestrzeni szkolnej plakatów,
- .....

Ciche czytanie ze zrozumieniem

- Eve Malmquist określa ciche czytanie ze zrozumieniem nazwą „**czytanie dla życia**”. Nauczyć dzieci wnikliwie czytać to znaczy, otworzyć przed nimi drogę rozwoju umysłowego.
- Poprawne ciche czytanie wywołuje u dziecka natychmiastową reakcję intelektualną na treść czytanego tekstu, pobudza do twórczego wyrażania własnych sądów, myśli, doznań i uczuć.
- Opanowanie cichego czytania ze zrozumieniem jako podstawowej formy uczenia się umożliwia uniezależnienie się od innych osób i nie wymaga dodatkowego instruktażu i wyjaśnień.

Eve Malmquist (Szwecja)

ZALETY CZYTANIA KSIĄŻEK

„Książka jest niczym ogród, który można włożyć do kieszeni.”
(chińskie przysłowie)

gimnastyka dla mózgu

i dostarcza wiedzy i informacji

książki są dobrym tematem do rozmów

poprawia humor i odświeża

rozwija umiejętności pisarskie

świetna i niedroga rozrywka

ćwiczy koncentrację i skupienie

wzbogaca język i słownictwo

turkawka korelacja
dekadencja ambiwalencja
skonfundowany konfabulacja
prokrastynacja hermeneutyka
szalians

pobudza kreatywność

książki stawiają pytania pobudzające do dalszych przemyśleń

dobrze wpływa na pamięć

książki są oknem na świat

rozwija uczucia i zdolność do empatii

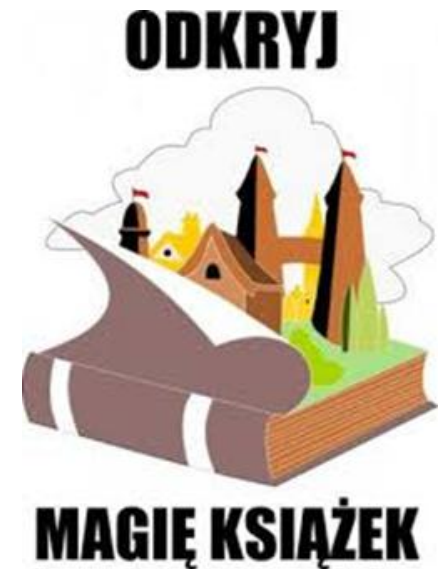
wprowadza do nieznanego, fantastycznego świata

Nie ma żadnej uniwersalnej metody, jak stwarzać sytuacje motywujące do przeczytania do konkretnego dzieła zależy to od specyfiki tekstu, od zespołu klasowego, zainteresowań uczniów. Ważne jest zaangażowanie emocjonalne.

Musimy pamiętać, że czytanie książek:

-nie jest już jedyną formą docierania do informacji.

- Coraz rzadziej jest źródłem przeżyć estetycznych.
- Wymaga podjęcia wysiłku lekturowego, co sprawia, że na przestrzeni innych źródeł informacji, książka niestety nie jest autorytetem.

Konferencja

„Cała szkoła czyta”

Cechy literatury dziecięcej

Książka dla dzieci powinna:

- odpowiadać zainteresowaniom współczesnego dziecka,
- mieć urozmaiconą tematykę,
- posiadać interesującą fabułę, żywo toczącą się akcję oraz wyraziście wyodrębnione scenki i wydarzenia,
- sporo komicznych sytuacji, różnych cudownych trafów i tajemnic,
- za bohaterów mieć postaci nakreślone zgodnie z psychiką dziecięcą, reprezentujące różne postawy moralne i obyczajowe a motywacja ich postępowania oparta na celowości przyczyn i skutków,
- odznaczać się pogodnym klimatem i miłą atmosferą, zmiennością nastrojów i emocji,

- charakteryzować się stylem jasnym, obrazowym i komunikatywnym, pewną dozą dowcipu, barwności opisów
- posiadać dużo dialogów, które są szczególnie lubiane przez małych czytelników,
- w baśniach, legendach, podaniach i powieściach historycznych mieć język lekko archaiczny, przybliżający dzieciom minioną epokę, co nadaje jej cechy autentyzmu, wzbogaca wiedzę o świecie i kształtuje stosunek dzieci do przeszłości i teraźniejszości,
- zawierać barwne, duże ilustracje i odznaczać się piękną szatą graficzną,
- rozwijać wyobraźnię dziecka, uczyć i wychowywać.

Problematyka bliska uczniom

- Problematyka bliska dzieciom/ uczniom
- Najlepiej o problemach na tyle bliskich dzieciom/uczniom, by mogły stanowić pretekst do otwartej rozmowy o uczuciach i otaczającej ich rzeczywistości.
- Mają uczyć wrażliwości, tolerancji, szacunku.

O wyborze literatury dla dzieci decyduje:

- zasada różnorodności tekstów (zalecenia z podstawy programowej),
- względy praktyczne,
- atrakcyjność,
- ranga artystyczna,
- wartości wychowawcze.

Zainteresowania czytelnicze:

-zapotrzebowanie na określony typ literatury
lub określoną problematykę.

